

EU-top in Scheepvaartmuseum: Hollandse zuinigheid én glorie

Zaterdag mocht iedereen komen kijken hoe Nederland de EU-top gaat ontvangen op het overdekte binnenplein van het Scheepvaartmuseum. Een positief EU-gevoel overheerste.

10 april 2016

De ronde tafel die gebruikt gaat worden voor de Europese top in het Scheepvaartmuseum, wordt opgebouwd. Beeld Guus Dubbelman / de Volkskrant

Het Open Plein van het Scheepvaartmuseum wordt overkoepeld door een schitterende glaskap met in het hoogste punt een windroos. Daaronder ligt deze dagen een enorm marineblauw tapijt met motieven van planeten, sterren en een ingenieus lijnenspel. Zie hier twee Hollandse geloofsbriefen: diversiteit en verbondenheid. Dit tapijt getuigt voor de goede observator ook van Hollandse smaak: sober doch elegant. Leiden Fransen of Italianen de Europese Unie, dan valt zo'n tapijt meteen een stuk bonter uit, en een stuk duurder - ja toch?

Op deze sterrenhemel van bijna 900 vierkante meter vergaderen EU-ministers met delegaties in alle soorten en maten. 168 man passen maximaal op het marineblauwe hemelgewelf onder de glaskap. In de vier hoeken van het Open Plein worden de cabines opgetuigd voor de diverse tolken. De symmetrie van deze vergaderruimte is net zo mooi als die van de glaskap. Een fraaier visitekaartje kan EU-voorzitter Nederland nauwelijks afgeven.

Robert van Lopik, commercieel directeur van het Scheepvaartmuseum: 'Veel EU-ministers vinden het hier zo mooi dat ze na afloop van de vergaderingen spontaan om rondleidingen vragen. De Portugezen zijn dol op het VOC-schip. Die hebben ook dat grootse verleden op zee.'

Zaterdag, drie dagen na het Oekraïne-referendum, mag 'het gewone volk' eenmalig zijn ogen de kost geven op de plek waar Nederland zich kwijt van zijn taak als EU-voorzitter. Is dat niet een beetje alsof de koning zijn paleis toont terwijl het volk 72 uur eerder aangaf genoeg te hebben van de monarchie? Immers: in 1789 ging het plebs elitebastions fysiek te lijf, anno 2016 bestorm je de Bastille per referendum, met een beetje hulp van Jan Roos en het internet.

Wie de geschiedenis kent, die weet dat Jan Roos een atypische Hollandse matroos is

Boos volk

De wedervraag die je krijgt op het Open Pleyn met de marineblauwe sterrenhemel: over welk boos Nederlands volk hebt u het? Roy uit Groenlo zei 'ja' tegen het associatieverdrag met Oekraïne, Suzanne uit Oegstgeest en Erik uit Franeker hadden 'ja' gestemd als de 30-procentsdrempel in het laatste uur al duidelijk was gehaald. Onder de glaskap op het Open Pleyn kun je nog iets horen: '80 procent van het Nederlandse volk zei géén nee!'

De meeste buitenlandse bezoekers verkeren zowel in onwetendheid over 'ons' referendum als over 'ons' voorzitterschap. Zij zijn blij verrast als de jonge historica Anne-Maria van Hilst hun vertelt dat ze hier in het Scheepvaartmuseum in het kloppend hart van de EU verkeren. Van Hilst stemde woensdag 'ja', net als een meerderheid van het kleine percentage Amsterdammers dat naar het stemlokaal ging. 'Ik ben trots op Amsterdam', zegt zij.

Normaliter geeft Van Hilst in het Scheepvaartmuseum uitleg over de Nederlandse maritieme geschiedenis, vandaag vertelt zij op het Open Pleyn over het decor van ons voorzitterschap. De meeste Nederlandse bezoekers luisteren daar welwillend naar, al komt de overgrote meerderheid niet voor 'de EU-zaal' maar voor gewone trekpleisters als het VOC-schip en de Koningssloep.

Een toerist maakt een selfie op het VOC-schip Amsterdam naast het Scheepvaartmuseum. Beeld Guus Dubbelman / de Volkskrant

'Belachelijke geldverspilling'

Niet alle bezoekers reageren enthousiast als Van Hilst het woord EU laat vallen. Sommigen briesen: 'belachelijke geldverspilling', 'wil ik niets over horen', om vervolgens snel door te lopen. Wat Anne-Maria van Hilst graag uitlegt: Nederland werd een succesvolle, welvarende natie door de wereldzeeën te bevaren én door de wereld binnen te laten. Wie de geschiedenis kent, die weet dat Jan Roos een atypische Hollandse matroos is: wel de kleren voor op zee, niet het vermogen ver te kijken.

In de eeuw die later de Gouden Eeuw werd gedoopt, de 17de, was er geen plek in Europa zo internationaal en zo etnisch gemengd als 'onze' Republiek der Zeven Provinciën. Hier heerste, een unicum in die tijd, godsdienstvrijheid. De republiek verschaftte onderdak aan Sefardische Joden die gevlucht waren voor de Portugese inquisitie, aan Azikenazische Joden op de vlucht voor antisemitisme in Midden-Europa en aan hugenoten die waren uitgeweken voor de anticalvinistische terreur van de Zonnekoning.

De ronde tafel die gebruikt gaat worden voor de Europese top in het Scheepvaartmuseum, wordt opgebouwd. Beeld Guus Dubbelman / de Volkskrant

'Asielzoekers Zijn Okay'

Een echo daarvan vormt wellicht het rood-wit-blauwe bord met de tekst 'Asielzoekers Zijn Okay', langs de muur van het oude marineterrein op het stadseiland Kattenburg. Dat hebben jonge kunstenaars daar neergezet in het kader van 'Europe by the People', het culturele programma rondom het Nederlandse voorzitterschap. Vandaag opent minister Bussemaker op het Java-eiland de 'tijdelijke duurzame campus' FabCity, waar studenten en kunstenaars 'oplossingen zoeken voor stedelijke problematiek'.

De Kattenburgse muur waarlangs je naar het Scheepvaartmuseum loopt, is in het kader van 'Europe by the People' gedecoreerd met foto's van Henk Wildschut van de jungle van Calais. De EU-ministers zien die foto's 's ochtends echter niet. Die logeren bijna allemaal in hotels aan het water en komen per boot naar hun Europese vergaderingen. De Nederlandse ministers verwelkomen hen op de steiger bij het VOC-schip.

Bezoekers in het Scheepvaartmuseum.Beeld Guus Dubbelman / de Volkskrant

Slim én goedkoop

Zó werden hoogwaardigheidsbekleders in het Amsterdam van de Gouden Eeuw ook ontvangen. Geen wonder dat de Europese reacties lyrisch zijn. Robert van Lopik van het Scheepvaartmuseum mocht al flink wat Europese complimenten in ontvangst nemen: slim gedaan, en nog goedkoop ook. Als andere landen de EU leiden, dan ontstaan er in hun hoofdsteden verkeersopstoppingen vanwege ministerskaravanen met loeiende sirenes. In de Nederlandse hoofdstad, gebouwd op palen, waaien ze uit op het water. Na hun vergaderingen mogen ministers ook nog lunchen met uitzicht op het water. Op het menu staan dan Nederlandse seizoensgerechten, geserveerd met Noord-Hollandse wijnen. Voor je het weet heeft iedereen daar de smaak van dat Oekraïne-referendum mee weggespoeld.

Beeld Guus Dubbelman / de Volkskrant

